

SKLAPATELJ: HRVATSKI FILMSKI SKLADATELJI – BRANE ŽIVKOVIĆ

13. studenoga 2023. Igor Yuri Jurilj [EDIT POST](#)

Izvor fotografije: Discogs.com

Vrijeme čitanja: 9 minute

Skladatelji filmske glazbe nevidljivi su mađioničari emocija kojima upravljaju u pozadini naših uranjanja u tuđe istine u 24 sličice u sekundi. Oni postavljaju ton i temelje mostova između filma, kulture i glazbenog svijeta. Njihove note nisu samo doprinosi filmu, već i zvučno tkivo naše kulture koje prečesto pada u tišinu pozadine. Skladatelji koji dolaze nakon zadnjeg udarca filmske klape arhitekti su naših gledateljskih iskustava.

Branislav Brane Lambert Živković

U seriji sklapatelja nijedan od njih nije fantom kao što je to slučaj s Branislavom Branom Lambertom Živkovićem, iako je od sedmorice veličanstvenih jedini koji je dobar dio karijere posvetio zabavnoj glazbi. Ime iz zasluga, lice iz zapozorja.

Živkovićevu je biografiju možda najteže bilo sintetizirati od svih protagonista serijala,

u new rocku, neopterećen dinamikom divgenja u glazbenoj industriji.

Brane Živković, poput tajanstvenog akorda koji uvodi u neku neistraženu dimenziju, ostavlja nas znatiželjnima svojom rezerviranom osobnom pričom koja ne samo da prati filmske svjetove već ih i proživljava. U svijetu gdje zvukovi postaju likovi, a note postaju čujna emocija s platna, Živković se ističe kao kreativac filmske glazbe, a njegova biografija predstavlja faktografski Emmentaler; prostor između stvarnosti i zapisane povijesti.

Brane Živković, rock glazbenik i skladatelj (4. studeni 1947., Skopje) dijeli rođendan s Tadijanovićem i Matthewom McConaugheyjem. Ovaj je horoskopski škorpion svoj glazbeni put počeo studijem flaute na Muzičkoj akademiji u Zagrebu gdje je stekao diplomu 1975. godine kada je već bio traženi rocker i aranžer. Već tijekom tog razdoblja, pokazao je iznimnu znatiželju za glazbenom strukturom i formom, što se odrazilo kroz nastupe i snimanje LP ploča s prominentnim glazbenim imenima poput Grupe 220 Drage Mlinarca i Timea uz koje uglavnom vežemo Dadu Topića i Tihomira Popa Asanovića.

Živković je od 1968. godine posvećen komponiranju, a njegova glazbena putanja otpočetka obuhvaća i aranžiranje glazbe, sve češće u domeni jazza i rocka kojima je bio predan profesionalno, koliko i osobnim senzibilitetom. Svoje glazbeno obrazovanje proširio je i izvan Jugoslavije, stekavši magisterij iz glazbene teorije i kompozicije na Montclair State University te bakalaureat iz glazbe na Muzičkoj akademiji u Zagrebu.

Razdoblje od 1970. do 1972. obilježeno je Živkovićevim sudjelovanjem kao klavijaturista i flautista u **jazz ansamblu Boška Petrovića: B. P. Convention**. Među jazzerima Vedranom Božićem, Ratkom Divjakom i Mario Mavrin je dodatno isticao svoj glazbeni talent kao klavirist benda. S istim kolegama iz Petrovićeva benda dijelit će puno poznatiji bend – prog rock Time, a kojem će upravo ovi instrumentalisti dati jednu jazzersko-psihodeličnu notu. Nakon toga, predvodio je vlastite glazbene projekte, poput trija Lambert Shop (1972.) i Jazz-set (1976.), pokazujući širok raspon interesa i sposobnosti, posebno u jazzu. U kičastoj tkanini bivše jugoslavenske glazbene scene, ime Brane Živkovića ono je koje stvara vibracije. U glazbenom je miljeu svaki ozbiljni rock igrač znao da treba Živkovića prije svega kao aranžera.

U svijetu kinematografije, neodvojivo ime od Živkovića jest ono redatelja Rajka Grlića. Tek radi slikovitosti, možemo reći da je Živković Grliću bio ono što je John Williams Stevenu Spielbergu, David Lean Mauriceu Jarreu, Bernard Hermann Hitcocku, Howard Shore Cronenbergu, Elfmanu Burtonu ili Zimmeru Nolanu.

Stapanje senzibiliteta prema zvuku i slici kao gdje glazba postaje ne samo podloga već i ključni neverbalni, ali narativni element, i oblikuje filmske klasike kroz jedinstveni zvučni pečat. Sa zagrebačkim redateljem stasalom u vrijeme praškog i hrvatskog proljeća radio je od njegova prvog cjelovečernjeg igranog filma, otpočetka hvaljenim „Kud puklo da puklo“.

ZIHER.hr

iz 1977. godine, „Bravo maestro“ iz 1978. godine, „Damo jednom se gubi“ iz 1981. godine te posljednji zajednički film „Đavolji raj“ iz 1989. godine. Ova suradnja obilježena je raznolikošću žanrova upisivanjem u glazbene i filmske antologije, ali i skladnim afinitetima za liberalizacijom jugoslavenskog društva, pa je Grličevo i Živkovićevo partnerstvo naprosto cvjetalo laganim slabljenjem titoizma u SR Hrvatskoj.

„Izbavitelj“ (1976.)

„Izbavitelj“ Krste Papića nas vodi provlači neodređenim gradom 1930-ih pogođenim ekonomskom krizom. Književnik Ivan Gajski otkriva tajanstveni bal ljudi-štakora, potpomognut magičnom atmosferom kamere. Udružuje se s profesorom Boškovićem u potrazi za „indikatorom B“, supstancom koja razotkriva i uništava ljude-štakore.

Izbavitelj (The Rat Savior) (1976) [Branislav Zivkovic]

Film je nagrađen na Pulskom festivalu 1977. godine, a između redaka donosi ozbiljnu političku metaforu represivnih sustava, što će biti i intelektualna poveznica Živkovića i Papića, koristeći iznimne trikove kamere i maske. „Izbavitelj“ je uzbudljivo putovanje kroz sjene ljudske prirode i političkih intriga čiju su atmosferičnost konačno oblikovale minimalističke partiture za klavir i gudačke instrumente, uobičajene za žanrove horora i trilera, odnosno stvaranje *suspensea*.

„Ludi dani“ (1977.)

U svom debitantskom igranom filmu „Ludi dani“, Nikola Babić kombinira dokumentarističku fotografiju s ekscentričnošću svojih filmova. Film svakako pristupom

Tema iz filma "Ludi dani"

Grupa prijatelja gastarbajtera odlazi na uskršnji odmor u dalmatinsko selo gdje se hvale svojim primanjima u lokalnoj gostionici. Šimun zvani Klempo jedini ostaje siromašan unatoč dugogodišnjem radu. Sukob s Jurom tijekom kartanja dovodi do neobičnog dvoboja. Ludi dani u Živkovićevom portfelju nisu najbolje ostvarenje zbog nedorađenosti glazbenih dionica spram same radnje, no svakako korištenjem snimki živo izvođenih instrumenata daje metaforu za jugoslavenski mentalitet provincije. Film je dobio nagrade za glavnu mušku ulogu i režiju na Pulskom filmskom festivalu.

„U raljama života” (1984)

Najupečatljivija suradnja dolazi s Grličem na filmu „U raljama života”. Dugometražni igrani film ne samo da osvaja Zlatne arene za režiju i glazbenu kulisu na pulskom filmskom festivalu, već postavlja Živkovića kao skladatelja čiji je utjecaj neizmjerljivo važan za filmsku umjetnost. Ironično, od ovog prestižnog događaja nemamo nijednu fotografiju dobitnika Zlatne arene.

Nakon velikog uspjeha „Samo jednom se ljubi“ Rajko Grlić u koprodukciji sa Srbijom ponudio je dovitljivu adaptaciju hvaljenog postmodernističkog romana Dubravke Ugrešić „Štefica Cvek u raljama života“.

Stjepan Jimmy Stanić - U raljama života (Pjesma iz filma)

Film je izvrsno prošao među kritičarima i osvojio srca publike, dodajući mu svoj jedinstveni glazbeni pečat Brane Živkovića, Vitomira Lončar u svojoj najpoznatijoj ulozi.

ZIHER.hr

je zasluženo nagraden značajni ostvarenja za režiju i glazbenu kulisu koja je obogatila cjelokupno filmsko iskustvo gledatelja, ali i samoga Brane Živkovića kao skladatelja.

„Nezaposlena žena s djecom” (1986)

Krsto Papić u svom portretnom dokumentarcu „Nezaposlena žena s djecom” (Zagreb film, 1986.) ističe snažnu, no društvom zapostavljenu ženu, inženjerku geologije, Danicu Miletić. Kroz prikaz razvedene majke bez posla Papić oštro kritizira politički sustav, pokazujući ženu kao jedan od simbola sistemskih nepravdi.

Papić bez skrivanja realistički prikazuje visokoobrazovanu Danicu koja se bori s nezaposlenošću i prihvaća socijalnu pomoć. Njezina obitelj, živeći u skromnosti, pronalazi hranu u prirodi, a televizor postaje prozor u bolji život koji je nekad obećavala Jugoslavija, sada suočena s rastućim nemirima i valom antisocijalizma i antikomunizma.

Nezaposlena žena s djecom - dokumentarni film (Zagreb, 198...

Uz snažnu filmsku priču s kojom se mnogo žena moglo senzibilizirati, atmosferu „Nezaposlene žene s djecom” dodatno ogrće glazba Brane Živkovića, a ovoga puta njegova glazbena kulisa vješto prati emotivni ton filma, naglašavajući trenutke napetosti, tuge i nade obrascima koje bismo pak mogli osjetiti u njegovom bendovskom radu iz vremena Timea. Progresivnim klavirskim dionicama iznosi suptilnosti patosa Daničine priče. Njegova glazbena paleta donosi dimenziju osjećajne povezanosti između gledatelja i protagonistice na ekranu.

„Buick Riviera” (2008)

ZIHER.hr

sudbonosnom susretu dvojice emigranata iz Bosne i Hercegovine, Dosanjaka i Srbina, u saveznoj državi Dakota.

Dosanjati svoj američki san dolaze devedesetih nakon što su napustili domovinu zbog ratnih događanja i sreću traže preko bare. Njihov slučajni susret na napuštenoj cesti u američkoj zabiti obilježava nacionalna nesnošljivost i osveta koja proizlazi iz prošlosti.

Hasan sa suprugom Angelom živi izgubljeni američki san. Unatoč tome, njegova strast prema Buick Rivieri nadmašuje čak i brak. Hasan susreće Vuku, bosanskog Srbina, na pustoj lokalnoj cesti, pokrećući niz sukoba povezanih s nacionalnim i vjerskim podjelama iz njihove prošlosti. Tijekom sljedeća 24 sata njihova međusobna mentalna sabotaza pokušava otkriti krivca za rat, ali završava bez konkretnih dokaza, paralelno s besmislenošću samog rata. Tematiku u glazbu Živković prevodi tekućim teksturama zvuka, pomalo vanzemaljskim eksperimentalnim tonovima kakve bismo prije očekivali u SF trilerima smještenim u srcu svemira.

„The Grim Game” (1919/2015)

Zanimljivo, iako to IMDB ne navodi, Živkoviću se zadnje skladane partiture za film zapravo pronalaze kod restaurirane verzije nijemoga filma „The Grim Game” iz 1919. redatelja, ni manje ni više, negoli Harryja Houdinija. „The Grim Game” predstavlja Houdinijev prvi dugometražni film, smatran najboljim u njegovoj filmografiji.

1919 The Grim Game

S obzirom na visoki rizik od paljenja nitratnog filma i nisku stopu preživljavanja, mnogi su vjerovali da je film izgubljen. Međutim, sačuvani primjerak pronađen je u privatnoj

ZIHER.hr

resivata u Hollywoodu. No partiture za operete izvedene za restauraciju i resivatske projekcije bile vrlo su repetitivne u samome filmu, što sugerira jednu smislenu, ali sadržajno skromnu glazbu za film.

Popis filma za koje je komponirao glazbu uključuju:

1. „Kud puklo da puklo” – Režija: Rajko Grlić (1974.)
2. „Bravo maestro” – Režija: Rajko Grlić (1978.)
3. „Samo jednom se ljubi” – Režija: Rajko Grlić (1981.)
4. „U raljama života” (1984.) – Režija: Rajko Grlić (dobio Zlatnu arenu za glazbu u Pulj)
5. „Đavolji raj” – Režija: Rajko Grlić (1989.)
6. „Izbavitelj” – Režija: Krsto Papić (1976.)
7. „Život sa stricem” – Režija: Krsto Papić (1988.)
8. „Ludi dani” – Režija: Nikola Babić (1977.)
9. „Čovjek koji je volio sprovode” – Režija: Živko Tadić (1989.)
10. „Hamburg Altona” (omnibus od 3 epizode redatelja Vedrana Mihletića, Mladena Mitrovića i Dragutina Krencera, 1989.)
11. „Buick Riviera” – Režija: Goran Rušinović (2008.)
12. „The Grim Game” – Režija: Harry Houdini (1919.)

Profesionalni život edukatora

Brane Živković je nagrađivani skladatelj za film, televiziju i kazalište, međunarodno priznat snimatelj i producent, tehnolog i edukator. Pored toga, drži nastavu filmske glazbe na Sveučilištu New York od kraja osamdesetih godina. Usto, Živković je bio direktor filmskog skladanja na Aspen Music Festival and School u Coloradu devedesetih godina.

Tijekom vremena predavao je i na studijima filmskog skladanja i davao *masterclassove* u Italiji i Argentini. Bio je osnivač i izvršni direktor tvrtke Soundball, globalnog lidera u razvoju tehnologija strukturirane audio reprodukcije, međunarodnog standarda za sintetički zvuk unutar formata MPEG-4 .

Pod njegovim profilom na stranici fakulteta naći ćete sljedeće kolegije:

Portrait of an Artist: WALTER MURCH

Film music: An Italian perspective

U profesionalnom je životu i član ASCAP-a i MCPS-a. ASCAP (American Society of Composers, Authors, and Publishers) i MCPS (Mechanical-Copyright Protection Society) su dvije ključne organizacije koje brinu o zaštiti autorskih prava u glazbenoj industriji.

ASCAP, smještena u Sjedinjenim Američkim Državama, fokusira se na pružanje licenci i prikupljanje naknada za javno izvođenje glazbenih djela svojih članova na različitim platformama poput koncerata, restorana, radija i televizije. S druge strane, britanska MCPS specijalizirana je za licenciranje i naplatu naknada za mehaničke reprodukcije glazbenih djela, uključujući fizičke nosače zvuka i digitalne formate.

Popularna glazba: Time, Josipa Lisac i Sandi Cenov

Da se vratimo na kraju na glazbeni početak. Iako je život posvetio podučavanju (filmske) glazbe i skladanja, Živkovića će više pamtiti glazbena, nego domaća filmska industrija. Razlozi su očiti: u glazbenom je svijetu ime glazbenika „vidljivije“, nego njegovo u svijetu filma gdje glavnu ulogu igraju glumci, ne ljudi iza kamere, a pogotovo iza glazbe. Stoga ga pedeset godina od osnutka ovog benda, najviše pamtimo **kao člana Timea**.

Zamislite glazbenu *soiree* gdje postava zvuči poput kozmičkog poravnanja zaljubljenika u jazz, pop stilista i fanatika za prog-rock. To je bila čarolija Timea, benda koji nije bio samo bend; bio je rock-forum raznolikih utjecaja koje su se sljubili u bend kratkoga vijeka i vječnoga trajanja.

Tu su Mario Mavrin, virtuoz basa, i Ratko Divjak, maestro bubnjeva,iskusni suradnici Boška Petrovića. Zatim imamo samog Branu Lamberta Živkovića kao, flautista i klavijaturista – rock veterana iz šezdesetih i čarobnjaka aranžmana. Zatim, još uvijek aktivna legenda – Tihomir Pop Asanović, orguljaš s vlastitim orkestrom, Vedran Petar Božić, gitarist koji je svirao s Hendrixom u Njemačkoj, i Dado Topić, pjevač koji je netom izašao iz beogradske Kornij grupe.

I ako mislite da je Time bio samo prolazna kometa u glazbenom svemiru, razmislite ponovno. Instrumentalna vještina Timea često im je donosila titulu supergrupe. U doba kad su svaki bend izdvojenih pojedinaca nazivali supergrupama, Time je stajao uz bok Kornij grupi i jugoslavenskoj atrakciji B.P. Convention Boška Petrovića.

Bojan Mušćet s Glazba.hr o Timeu piše:

“ *Vrhunski instrumentalistički dometi članova Timea nerijetko su band*

ZIHER.hr

novim grupu i jugoslavenska pop-selekcija uz jazzistički duo-stari D.D. Convention Boška Petrovića. Indikativno je da je barem jedan član tih supergrupa svirao u drugoj. Štoviše, Brane Lambert Živković bio je i originalni član Grupe 220. Ne treba to čuditi; bandova u kojima prevladavaju autorske skladbe još nije bilo mnogo, a vrhunskim instrumentalistima itekako je bilo stalo da počnu kupiti vrhnje baš u takvim posadama.

Pored kultnog benda, Živković je surađivao s Karlom Metikošem – često kićenim opisom “prvog istinskog rockera Jugoslavije – s uspješnom međunarodnom karijerom”. Metikoš je bio prvi Jugoslaven koji je živio *rock and roll*, bio dio pariške scene, a dobrim dijelom zasluge za njegovu slavu na međunarodnom planu idu Živkoviću. Iako je s Metikošem radio puno više, vjerojatno će među snobovima rocka, kvizašima i muzikofilima ostati poznatiji po radu na „Dnevniku jedne ljubavi” koji je u trenutku nastanka ovog teksta slavio 50 godina postojanja.

PORIN 2015. - "Dnevnik jedne ljubavi"

„Dnevnik jedne ljubavi”, jedan od dragulja jugoslavenske glazbe, ne bi bio ono što jest danas bez Živkovićeve čarolije. Metikoš je za Lisičin prvijenac okupio kremu glazbenika, a tek svježe od probitka grupe Time s albumom „Time”. I tu dolazi Brane Živković, pristajući dirigitirati i producirati remek-djelo Josipe Lisac (autora Karla Metikoša).

Nije to bila samo suradnja; to je miješanje temelja modernog hrvatskog rocka. Debitantski album Josipe Lisac aranžirao je upravo on, a naša ga najveća diva ni na jednom koncertu u spomenu albuma ne zaboravlja istaknuti kroz živopisne i opipljive

Sandi Cenov - Nebo (Official Video) 1993.

Kad smo kod zabavne glazbe, treba reći da ju je pisao i aranžirao za Terezu Kesoviju, Neki to vole vruće i Sandija Cenova. Nedavno se Sandi pohvalio na Novoj TV kako je njegov pop hit *Nebo* nastao upravo tako da mu je Živković na napisanu glazbu rekao neka izvoli sam napisati tekst s obzirom na to da se naručeni autor teksta nije pojavio taj dan u studiju.

Brane Lambert Živković nije bio samo rock Odisej kroz vrijeme s Timeom; bio je i originalni član Grupe 220. U suštini, Živković je više od fusnote u analima jugoslavenske glazbe; on je poglavlje koje obuhvaća harmoničan sudar žanrova, maestro čiji utjecaj urezuje crtice u glazbene vremenske lente.

Njegovo naslijeđe nije statična melodija; to je dinamički ritam koji i dalje odjekuje kroz hodnike regionalne glazbene scene, podsjećajući nas da prava veličina leži u spajanju različitih nota i utjecaja. A kao pravi gospodin, ne bavi se sobom, slavom i naslijeđem, nego glazbom i filmom u medijskoj tišini.

Filmovi Brane Živkovića
[Živković, Brane. Filmska enciklopedija.](#)
[HDS – Živković, Branislav-Lambert](#)
NYU Tisch: Brane Zivkovic
[LP Time \(reizdanje\), Croatia Records](#)

ZIHER.hr

FILM MUSIC INFLUENCE: ONE OF BRANE ŽIVKOVIĆ'S FAVORITE SCENES

Mušćet, Bojan: Pola stoljeća prvijenca grupe Time: novo reizdanje stiže iz Abbey Road studija

Ovaj je sadržaj financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u sklopu Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama u okviru poticanja novinarske izvrsnosti.

(Visited 285 times, 176 visits today)

BE SOCIAL

HOĆU NEŠTO DRUGO
IZ KATEGORIJE
"GLAZBA"

HOĆU NEŠTO SASVIM
DRUGO!